

A.F.Th. van der Heijden

Kwaadschiks

2016

DE BEZIGE BIJ
AMSTERDAM | ANTWERPEN

liefdesconflict (het), conflict tussen gelieven: *dat dit liefdesconflict te allen tijde mogelijk is.*

liefdesdaad (de (m.)), geslachtsdaad.

[**liefdesdood** (de (m. en v.)), gemeenschappelijke zelfmoord door een liefdespaar in de hoop over de dood heen te vinden wat de gelieven in het aardse leven, bijvoorbeeld door tegenwerking van familie of vijandige instanties, niet vergund is: in liefde samen te zijn.*]

liefdesdrama (het), tragische gebeurtenis waarvan de liefde het motief is.

liefdesdrank (de (m.)), drank waardoor de liefde wordt opgewekt, syn. *afrodisiacum, filtrum, minnedrank.*

liefdesdrift (de) 1 (liefdedrift) minnedrift 2 (psychoanalyse) (onterecht gebruikt voor) levensdrift.

– *Van Dale Groot Woordenboek der Nederlandse Taal* (dertiende, herziene uitgave/Utrecht, Antwerpen 1999)

* niet in Van Dale

Proloog

De gebochelde pyjama

(zomer 2008)

Er is geen geluid bij. Het scherm toont afwisselend een kleine boot met een lijkkest aan boord en een zwarte rouwkoets die zich, getrokken door een vierspan, over het pad langs de rivier beweegt. Het vaartuig wordt gefilmd vanaf de wal, het rijtuig vanaf de scheepsvloer, allebei door een lichte nevel en vervaagende rietpluimen heen. Close-up koetsier: hij draagt een zwarte mantel en een driekantige steek omlijst met rafelige franje. Over de paarden zijn lila dekkleden gelegd, die op de ogen en de neusgaten na ook hun hoofden omhullen, als bij een middeleeuws toernooi.

Het camerastandpunt aan boord verandert enigszins, zodat nu de doodskist op de voorgrond in z'n geheel te zien is. Er ligt een Nederlandse vlag overheen, met op de witte baan een bloemstuk van rode rozen en blauwe linten. De lens richt zich weer op, en kijkt dan recht in het binnenste van de lijkkoets: leeg nog.

'Beetje audio erbij?' stelt Quispel zijn cliënt voor. 'Ik mis het klossen van die knollen.'

Over het morsige tafelblad heen reikend steekt de advocaat zijn hand naar de muis uit, maar cliënt, die zich voortdurend al in bochten heeft zitten wringen om niets van het scherm te hoeven zien, schudt heftig het hoofd: 'Alsjeblijft, Ernst, doe me 'n lol.'

Met zijn onderarmen steunend op de rug van een stoel blijft Quispel het filmverslag volgen. Linksonder in beeld geven witte computercijfers de datum en het tijdstip, tot op rennende tienden van seconden precies, maar hij hoeft zijn Rolex niet te raadplegen om te weten dat de opnames *live* zijn. Het bootje richt de steven naar de aanlegsteiger, waarbij het een moment dwars op de stroom ligt. Het cameraoog glijdt omhoog langs de open

poort, en onthult de naam van de begraafplaats, in gietijzeren krulcapitalen:

COMMERVLUGT

Voordat de rechercheurs, De Knegt en Van Baars, de verhoorkamer verlieten, kreeg cliënt na aandringen van zijn advocaat toestemming om een sigaret op te steken. (De Knegt had met heel zijn rossige drift nog geprotesteerd: ‘Sinds begin deze maand geldt er een rookverbod voor de horeca... en dan zullen wij er hier even een doorgepaft hol van laten maken’ – maar de buikige Van Baars, de veronderstelde *good cop* van de twee, deed het met een sussend gebaar af: ‘Een saf-fie maakt hem misschien wat spraakzamer.’) Met de vurige kegel van een half opgerookte Marlboro brandt cliënt zorgvuldig gaatjes in een bijna leeg koffiebekertje. De kleine ruimte vult zich met een scherpe menggeur van tabak, koffie en verschroeid plastic. Hij verwijdt met de peuk een van de ontstane openingen, en opeens ziet Quispel wat het voorstelt: niet zomaar een gezicht, maar een rudimentaire versie van *De schreeuw* van Edvard Munch. Alles om maar geen kennis te hoeven nemen van de filmbeelden.

Langs de overvloedig met grind bestrooide oprijlaan naar de aula staat een rij politieagenten, eerder ‘op de plaats rust’ dan in de houding. Bij het gebouw heeft zich een kleine menigte verzameld, waaruit bossen bloemen opwolken.

‘Zo’n teraardebestelling krijgen doorgaans alleen de zogeheten Bekende Nederlanders,’ zegt Quispel. ‘Of vaderlandse criminelen van aanzien.’

‘Jouw begrafenis, Ernst,’ zegt cliënt, rook uitblazend, ‘wordt opgeluisterd door alle misdadigers die jij uit de bak hebt weten te houden. De oude seriemoordenaar Peddemors voorop. Honderden dankbare onschuldigen, die zich alleen in zoverre schuldig voelen dat ze een nagel aan jouw doodskist waren. Ik hoop ook van de partij te zijn.’

‘Praat wat zachter,’ zegt de advocaat, geschrokken van het plot-

seline stemgeluid. Hij werpt een waarschuwende blik op het *one-way* venster in de wand. ‘Let op wat je uitkraamt. Het klinkt al bijna als een bekentenis.’

‘Ik dacht dat je mij juist van mijn zwijgrecht *afwenste* te helpen.’

‘Ik wil gewoon dat je ophoudt met stommetje spelen tijdens de verhoren.’ Quispel fluistert nu bijna. ‘Je beroepen op het zwijgrecht, akkoord, maar je moet het wel consequent doen. Jou een beetje kennende, Nico... jij houdt dit niet lang vol. Daar neem ik vergif op in.’

Voor hem zit een gedrongen man van zevenenvertig, niet buitensporig gezet, maar wel met een puntig embonpoint. Zijn gezicht, al wat minder pafferig na een week ‘in volledige beperking’, staat dodelijk vermoeid, met onder de ogen wallen van een goor blauw dat aan verkleurde stempelinkt doet denken. Als hij het hoofd over zijn kunstwerk buigt om er met zijn sigaret nog wat aan te veranderen, wordt zijn kalende kruin zichtbaar. De huid daar heeft de tint van bloedsinaasappel, ongeveer zoals Quispel zich een gescalpeerde in de boeken van Karl May voorstelde, die hij rond zijn twaalfde las. De haarkrans rondom is nog donker maar grijst aan de slapen – en ook in de oren, waar vlassige plukken uitsteken. Iemand moet hem in het huis van bewaring kleren gebracht hebben, want hij draagt niet langer de plunje die hij bij zijn arrestatie aanhad. Zijn verder niet versleten, zelfs nog nieuw ogende sweater zit vol schroeigaatjes, als van iemand die regelmatig onder invloed in slaap valt met een brandende peuk. De zwarte merkbroek is vol grijze asvingers gestempeld, alsof een bakker zijn meelhanden aan zijn zondagse kledij heeft afgeklopt.

‘Wat ik zocht,’ zegt cliënt, ‘was niet het zwijgen, maar de stilte.’

‘Gedurende mijn loopbaan,’ zegt Quispel, ‘heb ik heel wat lieden een beroep horen doen op hun recht om te zwijgen... wat op zich al een *contradictio in terminis* is. Misschien ligt het aan die tegenstrijdigheid, maar ik heb zelden of nooit een zwijggerechtigde meegemaakt die consequent zijn mond bleef houden... ook voor de rechtbank nog. Ja, die vent die zijn dochtertje vermoordde.

Het Waalmeisje. Dat was een stugge zwijger. Als ze hem een foutieve geboortedatum voorhielden, corrigeerde hij die niet eens. De rechters namen het hem niet in dank af, en dat werkte ten zeerste in zijn nadeel. Onderschat je verhoorders nooit, Nico. Ze hebben zo hun methodes om je *ligamentum vocale* te smeren. Ik merk dat ze jou kort houden wat slaap betreft. Als je binnenkort toch doorslaat, kun je net zo goed meteen gaan praten.'

'Ik ben al blij, Ernst, als ik mijn eigen stem niet hoeft te horen. Mijn kop houden kost me geen enkele moeite. Het is een weldaad voor me.'

Anders dan cliënt richt de advocaat zijn aandacht weer op het scherm. Een van de aansprekers op de steiger vangt het touw op. Elkaar bij de hand vasthoudend dalen er twee af in de boot. De kabels waarmee de kist op het dek is vastgezet, gaan los. Met duwen trekwerk schuiven de kraaien hem het plankier op, waarbij vlag en bloemstuk enigszins in het ongereede raken.

'Roeiers op de Amstel,' zegt Quispel, in een volgende poging zijn cliënt tot kijken te verleiden. Terwijl de doodbidders de vlag opnieuw over de kist draperen, zwenkt de camera naar de overkant van de rivier, waar dicht langs het riet ranke roeiboten voorbijglijden. De sporters hanteren, aangemoedigd door een coach op de fiets met een megafoon aan de mond, hun riemen met wiskundige precisie, als galeislaven in een historische film. 'Net als toen bij de begrafenis van Kiliaan Noppen. Maar dat was 's nachts. De scheepjes hadden lampen op de voorplecht... Het plassen van de spanen was tot bij het graf te horen.'

'Begraven ze op Commervlugt ook 's nachts dan?' vraagt cliënt, nog steeds zonder een blik op de computer. 'Zo ja, laten ze mij er dan maar tussen hond en wolf onderstoppen. Liefst bij nieuwemaan, als niemand een steek voor ogen ziet.'

'Niet als regel,' weet Quispel. 'In '85 woedde er in Amsterdam een complete stadsoorlog. De regenten waren bang om van die dode punker, bijgenaamd Dr. Nop, een martelaar te maken. Een begrafenis overdag, zo luidde de redenering, daar zouden te veel

van zijn maats op afkomen. Ze wisten de weg trouwens toch wel, met fakkels en spreekkoren in het holst van de nacht. BURGEMEESTER MOORDVENT stond er op een spandoek. De burgervader hield een toespraak bij de open groeve. Hij dacht dat ze hem koud kwamen maken. Ik ging ervan uit, Nico, dat je het allemaal nog wel wist. Ik trad op als advocaat van die stijfselkuiven...'

'Ik had in die tijd andere dingen aan m'n hoofd,' zegt cliënt. 'Carrière maken tegen de verdrukking van drank en vrouwen in.'

'Anders ik wel,' zegt Quispel. 'Dergelijke hobby's hebben me toen bijna de kop gekost. Ik werd geschorst, en op het nippertje niet van het tableau geschrapt.'

'Ik zie jou nooit drinken.'

'Nou, vorige week heb jij me nog een flinke stoot wodka toegediend... weet je dat niet meer? Half bevroren Grasovka. Tijdens de onderhandelingen.'

Cliënt tikt met een vinger tegen zijn slaap. 'Grasovka... Korstmossovka... Korsakovka...'

'Bedankt nog, Nico. Ik kreeg de smaak opnieuw te pakken. Voor het eerst in twaalf jaar. Sinds een week is het weer helemaal mis met me.'

'Ik ben na die gedenkwaardige avond compleet droog komen te staan. Het was een paar dagen tegen de muren van mijn cel opklimmen, maar nu heb ik nergens last meer van. Geen bibberaties, niks.'

De kraaien dragen de kist naar de koets, die vlak bij de steiger is gestopt. Overdadig houtsnijwerk glanst zwart in het zonlicht. Lantaarns aan de vier hoeken, een soort urn of siervaas op het dak. De kist wordt eerst dwars in de laadruimte gestoken, en dan in de lengte van de rijrichting gedraaid. Nu is aan de zijkant alleen de rode baan van de vlag nog zichtbaar. De politieagenten zijn onbespelijk in de houding gesprongen.

'Nee, die nachtelijke teraardebestelling, dat was iets eenmaligs,' zegt Quispel. 'Ook de BN'ers die zich op Commervlugt laten begraven, doen dat bij vol daglicht... ook al hebben ze altijd 's nachts geleefd.'

Zowaar, cliënt werpt een blik op het scherm, kijkt dan gauw weer voor zich op tafel. ‘Die knollen hebben dezelfde kleur pyjama aan als ik altijd draag... of droeg, liever gezegd. Compleet met pimpelpaarse biezen.’

Hij wijst op een roetzwarte homp die, in een plastic zak geseald, door de rechercheurs tussen de koffiebekertjes is achtergelaten. Quispel houdt de buil omhoog: ‘Hm, minder zwaar dan ik dacht. Het zag er op het eerste gezicht uit als een hockeybal, waar door sticks de witte verf af is geslagen.’

‘Het is een tennisbal, Ernst. Het verbaast me dat ze zo’n bewijsstuk, zoals ze het zelf noemen, hier zomaar laten slingeren.’

‘En die half verkoolde slierten stof?’

‘Stalen van mijn lila pyjama.’

‘Ik zou bijna gaan denken dat jij zelf in de hens hebt gestaan,’ zegt Quispel. ‘De bekende levende fakkel.’

‘Dat is wat de speurneuzen me willen laten bekennen,’ zegt cliënt. ‘Ik zou dan een soort hansop van asbest onder mijn pyjama moeten hebben gedragen, want... zie jij ergens ook maar een restje brandblaar? Zelfs mijn wenkbrauwen waren niet geschroeid.’

‘Ik heb blijkbaar iets gemist.’

‘Ze blijven maar doorzeuren over een tennisbal die in de zak van mijn pyjamajasje zou hebben gezeten. Ze hebben hem buiten gevonden, in een achtertuin, met flarden verbrand katoen eromheen... volgens het lab oorspronkelijk van een fletspaarse kleur. Ik geef geen krimp. Ook de rechter-commissaris had er veel belangstelling voor. Hij is een gedreven tennisser. Hij snapt niet dat een tennisbal buiten het gravel zoiets naars kan overkomen.’

Cliënt zit over de zak gebogen, en tast met zijn vingers naar de geblakerde bal, probeert erin te knijpen. Het plastic ritselt, en nog iets: er vallen hoorbaar druppels op. Het zijn tranen. ‘Door Desy zo liefdevol in mijn pyjama vastgestikt... dat zou ze toch nooit doen voor iemand die ze haat?’

‘Ik weet niet of ik je nog volg,’ zegt Quispel.

‘Tegen het snurken... tegen de ademstilstand. Dat is bij mij op

z'n ergst als ik me slapend op mijn rug keer. Om dat te voorkomen naaide Desy, tussen twee lagen stof, een tennisbal op de rugzijde van een nieuw pyjamajasje. Toen ik het voor de eerste keer aantrok, kwam ze niet meer bij van het lachen. "Je bent net een bultenaar." Sindsdien heette het: "Trek je gebochelde pyjama aan, schat, dan blijf je tenminste op je zij liggen." Later kreeg ik door de artsen dat apparaat voorgeschreven... Ik ben toch altijd dat gebochelde jasje blijven dragen, want ook met zo'n masker voor kun je maar beter niet op je rug slapen. Ach, wie weet, misschien heb ik me wel elke avond als bultenaar uitgedost omdat ik het zo liefvond van haar, zo zorgzaam, die ingenaaide tennisbal. Ik wilde graag haar klokkenluider van de Notre-Dame zijn.'

Cliënt kneedt krampachtig de roetbal, en drijft er zo diep mogelijk zijn nagels in: hij zit nog vol lucht. 'O, Dees, Desy... waar ben je nu? Wat is er van ons geworden?'

'Begrijp ik goed,' zegt de advocaat zacht, met een blik op de *one-way*, 'dat jouw pyjama door de explosie in de achtertuin is beland... zonder iemand erin?'

'Laten we erover ophouden, Ernst. Ik heb alweer te veel gekletst. Zolang ik mijn bek houd, voel ik een grote weldadigheid. Al dat gepalaver maakt me kotsmisselijk.'

Achter de koets stopt een stoet van drie beige limousines, de ramen geblindeerd. Spoedig rijdt de praalwagen het grind op, gevolgd door de auto's. Er is nog steeds geen geluid bij, maar Quispel kan zich nu moeiteloos voorstellen hoe een combinatie van paardenhoeven, karrenwielen en autobanden in een dikke kiezellaag klinkt.

De roodharige rechercheur De Knecht komt binnen met een grote thermoskan, en zet die op tafel. 'Hier, verse koffie. Extra sterk. Het is wetenschappelijk bewezen dat cafeïne het geheugen gunstig

beïnvloedt. Misschien, meneer Quispel, komen bij uw cliënt de herinneringen aan die bewuste avond na een paar koppen terug... en gaat hij straks toch nog praten.'

Eerder dan de geur van koffie stuwt de man een rooklucht voor zich uit, dus hij zal wel met collega Van Baars naar de 'sigarenzaak' zijn geweest, zoals ze de pafhoek hier noemen.

'Cafeïne,' zegt Quispel, 'bevordert het opslaan van herinneringen in het langetermijngeheugen. *Dat* is wat proeven hebben aangetoond. Ik heb dat artikel ook gelezen.'

'Dan had uw cliënt,' zegt de rechercheur, 'op de bewuste avond beter een koppie koffie kunnen drinken... in plaats van al die wodka'troep.'

De Knegt richt zijn blik op cliënt, die verdiept lijkt in het geperforeerde bekertje tussen zijn vingers, en vandaar naar het computerscherm. 'Als het de heer Dorlas niet kan boeien... ik heb nog wel een ander filmpje voor hem.'

De rechercheur beroert even het toetsenbord, en laat de muis klikken. In beeld verschijnt een begrafenisstoet, die juist een aula-gebouwtje verlaat. Heel even lijkt het filmpje een vervolg op de eerder vertoonde beelden, maar het contrast tussen beide plechtigheden kan niet groter zijn. Hier wordt de kist door vier dragers in verschoten kostuum voortgeduwd op een langwerpige karretje, wat meestal betekent dat het lichaam van de overledene te zwaar is bevonden voor kraaienschouders.

'Voilà,' zegt De Knegt olijk. 'Uitvaartje... van zijn *vaartje*. We kunnen niet overal onze camera's plaatsen, maar bij een paar bijzondere gelegenheden... we moeten wel, zolang meneer blijft zwijgen als het graf van zijn ouweheer.'

Cliënt draait het bekertje met *De schreeuw* naar de rechercheur toe. Het is misschien een aanzet tot het verbreken van zijn stilzwijgen, maar het opengesperde mondje brengt nog altijd geen geluid voort, ook niet op de wijze van een buikspreekpop.

Een klein gezelschap zwalkt ordeloos achter de slingerende serveerboy met de kist aan. Quispel herkent de streng getrimde hagen

van begraafplaats Buitenveldert: groter verschil met de weelderige uitgestrektheid van Commervlugt is niet denkbaar.

‘Uitvaartje van zijn vaartje,’ herhaalt Quispel, de woorden proevend. ‘Ik protesteer met klem tegen deze klinkklare Zaanse verhoormethode. Al jaren illegaal, en jullie halen ’m weer van stal.’

De Knegt laat een lachje horen. ‘Hoe heb ik het nu met u, meneer Quispel? Uw cliënt behoort in beperking, zonder contact met de buitenwereld... en wij bieden hem hier het laatste nieuws.’

‘De Zaanse verhoormethode, net wat ik zeg. Jullie tonen hem beelden van zijn vaders begrafenis, waar hij moedwillig bij weggehouden wordt... dat kan niet anders bedoeld zijn dan om hem te breken. Hij krijgt van twee teraardebestellingen opnames voorgeschoteld... om hem *murw* te maken. Het is misschien nog wel pijnlijker dan tijdens de ondervraging zielige foto’s tonen van achterblijvende gezinsleden... schoolgaande kinderen... of bloederige afbeeldingen van de plaats delict.’

‘Laat uw cliënt beloven mee te werken,’ zegt de rechercheur, nu bepaald niet meer lachend. ‘Dan laat ik de uitvaart tijdelijk stilleggen, en zorg ik ervoor dat hij naar de begraafplaats wordt gebracht... onder escorte... dan kan hij nog net afscheid nemen en, zoals het hoort, een schep zand in de kuil gooien.’

‘Morele chantage,’ zegt Quispel. ‘Jullie gaan je boekje ver te buiten. Ik zal er zeker van getuigen.’

‘Ik heb een alleszins redelijk voorstel gedaan,’ zegt De Knegt. ‘Bij een beslissing is wel haast geboden, want een grafdelver wacht niet. Net zomin als de Dood zelf. Laat maar gauw horen. Ik ben op de gang.’

De rechercheur verlaat het zweetkamertje. Op het scherm is de kist bij het graf aangekomen, waar hij door de dragers (of rijders) op een liftje wordt gezet, naast de berg zand en aarde met de erin gestoken spaden. De rouwenden nemen onzeker schuifelend hun positie in rond de open groeve, waarbij iedereen elkaar naar voren lijkt te willen duwen. Uit de tijdsaanuiding links onder in beeld blijkt dat ook deze begrafenis *live* wordt weergegeven.

‘Ik herken zo drie, vier oud-collega’s van mijn vader,’ zegt cliënt zacht. Hij wijst: ‘Die daar, die kromme met stok, heeft hem nog ooit aangegeven bij hun baas... wegens kleine malversaties. Het kostte die ouwe van mij wel mooi z’n baan. Dat zo’n verraaijer het lef heeft op zijn uitvaart te verschijnen...’

‘Help me op weg, Nico... je hebt het me ooit verteld, maar wat voor beroep had je vader ook weer?’

‘Handelsreiziger. Vertegenwoordiger in stofzuigers. Tot midden jaren zeventig. Daarna hield het op... en niet alleen voor hem. In de nieuwe tijd was zelfs geen plaats meer voor een voet tussen de deur.’

‘Wat gebeurt daar nu?’ Juist wanneer een doodgraver de hendel van de lift wil gaan bedienen, komt er een medewerkster van de begraafplaats of de uitvaartonderneming aanlopen, die de man gebaart nog even te wachten. Quispel schakelt de speaker in, maar bij de opname is geen commentaarstem, alleen wat vogelgefluit en verkeerdsgeruis. De vrouw overlegt zacht met de liftbediener, en spreekt vervolgens verstaanbaar de rouwenden toe: ‘We wachten twintig minuten, langer niet.’

De Knecht steekt zijn hoofd om de deur: ‘Ik heb ze op Buitenveldert om een kwartier uitstel gevraagd. Als meneer Dorlas ons snel zijn besluit mededeelt om te gaan praten, kan hij nog op tijd bij de teraardebestelling zijn.’

Cliënt kijkt naar zijn advocaat, en schudt heftig van nee. ‘U ziet het,’ zegt Quispel.

De rechercheur verdwijnt weer. Het gezelschap rond de groeve verspreidt zich enigszins. De mensen blijven in groepjes staan praten.

‘Een beduidend minder grote opkomst, Nico, dan op het andere net,’ zegt Quispel.

‘Als alle huisvrouwen bij wie hij ooit aanbelde... om ze een gloednieuwe overbodigheid aan te smeren... hier zijn begrafenissen zouden bijwonen, had het kerkhof zwart gezien. Onderschrift: HIER WORDT EEN GROOT HANDELSREIZIGER HERDACHT/DE LAAT-

STE IN ZIJN SOORT. Ach, schei uit... de dames, gesteld dat ze nog in leven zijn, zouden bij het lezen van de rouwadvertentie niet eens zijn naam herkennen. Ook niet degenen op wie hij meer dan een verkooppraatje losliet, en bij wie hij na een vluchtig nummer de aangeprezen stofzuiger niet eens kwijt kon.'

'Was hij zo'n charmeur?'

'Een vertegenwoordiger vooral van eigen charmes... een ervaren reiziger in strijkages. Je bent gewaarschuwd, Ernst: je ziet wat ervan rest. Zelfs de meest radeloze weduwen van jouw onderwereldcliënten laten de ingeschakelde advocaat op den duur vallen.'

'Die opmerking, Nico, komt geheel voor jouw rekening. Jij hebt me, als ongetrouwd man, hoe dan ook geen lucratieve weduwe te bieden.'

'Om een weeuwte achter te laten moet de man eerst de pijp uit. Ze hebben het me niet eens gegund mezelf dood te vechten. En een doodstraf bestaat er ook al niet, in deze zoetsappige rechtsstaat.'

Rechercheur De Knecht heeft intussen blijkbaar telefonisch aan Buitenveldert doorgegeven dat de begrafenis kan worden hervat: de vrouw die kennelijk de leiding heeft, komt op een sukkeldrafje van de aula, en zet de plechtigheid weer in gang. De rouwenden hergroeperen zich rond de groeve, waarbij ze elkaar wat al te beleefd laten voorgaan, alsof ze zich opstellen voor een hiërarchische bedrijfsfoto. Twee mannen ondersteunen de weduwe aan de rand van de kuil.

'Tante Hetty, mijn stiefmoeder,' zegt cliënt, en laat daarop een braakgeluid volgen. 'Het kreng der krengen.'

'Geen onbekende,' zegt Quispel. 'We hebben elkaar vorige week wat beter leren kennen in het vu... dat was kort na het overlijden van je vader. Aardige vrouw. Kapot van verdriet... ook om jou.'

'En later zaten jullie gezelligjes aan de koffie hier op het bureau... net toen ik, hoe zal ik het zeggen, voorbij de open deur werd geleid.'

De advocaat grinnikt. 'Je leek me niet in de conditie om nog zoveel op te merken.'

'Als je de ogen van een vlieg hebt, Ernst, worden die door de

drank niet zomaar uitgeschakeld. Hooguit ziet de vlieg wat waziger, maar de compartimentjes in zijn rasterogen blijven onaangetast.’

‘Ik ga je testen,’ zegt Quispel. ‘Ik ben de vliegenopticien. Wie zaten er nog meer in die koffiekamer?’

‘Behalve jij en Hetty... eens kijken.’ Cliënt telt af op zijn vingers. ‘Mijn schoonouders b.d. natuurlijk... mijn zwager b.d. Mijn ex-stiefzoon. Hemmo met zijn vier etters van vriendjes. Die maat van jou, die toneelschrijver... kom, hoe heet hij ook weer? Hij zat van alles te noteren.’

‘Misschien wel een compleet stuk. Albert Egberts. Je bent er nog niet.’

‘Mijn baas b.d. Gerard Battjes, van Battjes & Partners, die zich blijkbaar diep in de nacht nog om gewezen personeel bekreunt. Inspecteur Van Zanten, bij wie jullie om beurten... heel ser-viel... een verklaring over mij aflegden. Ik geloof dat ik daarmee het *tableau de la troupe* wel zo’n beetje rond heb. O ja, Staf nog, mijn trouwe kroegbaas. En de receptioniste van die kliniek in de Sarphatistraat.’

Op begraafplaats Buitenveldert daalt piepend en schurend de lift met de kist. Cliënt werpt er schuins een blik op. Vogels fluiten uit alle macht in de bomen rondom. ‘Vaarwel, ouwe. Als Petrus de poort op een kier doet, zet er dan snel je voet tussen. Probeer hem een Nilfisk aan te smeren. De voor stof allergische God de Vader zal blij zijn.’

‘Bij lange na niet,’ zegt Quispel.

‘Wat bij lange na niet?’

‘De ogen van de vlieg werkten niet op hun best. Er waren *nog* drie personen in die kamer aanwezig.’

Cliënt loopt mompelend, tellend, het lijstje nog eens na, waarbij hij zijn ogen stijf dichtknijpt. ‘Ja, ik zie duidelijk ook mijn vader tussen jullie in zitten. Met een bekertje hete koffie in de hand, blazend. Maar dat kan niet, want hij was uren tevoren al dood, de stomme klootzak.’

‘Wat dacht je van rivaal Mink Biloen?’

‘Die was toen toch al naar mijn huis in de Alexander Boersstraat vertrokken? Dat meende ik tenminste later uit de vragen van mijn geachte verhoorders op te kunnen maken.’

‘Later. Op het moment dat jij voorbij de koffiekamer kwam, was hij nog onder ons... ik bedoel *bij* ons. Hij siste je nog een fraaie verwensing toe.’

‘Ik kan mijn ogen dichtknijpen tot ze er pijn van doen, maar ik krijg hem niet in het vizier.’

‘En dan heb ik *nog* twee namen van je tegoed.’

Op het scherm hield een oudere man, misschien een voormalige collega van de overledene, een toespraak, die door de wind tot onverstaanbare klanken verwaaide. Er klonk gesnotter, onderdrukt gehuil. Papieren zakdoekjes werden uitgeslagen.

‘Hoe weet je zo zeker, Ernst, dat Biloen op dat moment nog niet uit het politiebureau hier vertrokken was? In mijn herinnering trilde door de explosie het gebouw al vrij kort na het begin van het verhoor.’

‘De toestand waar je toen in verkeerde, Nico... ik kan me voorstellen dat je de chronologie van de gebeurtenissen niet meer helemaal op een rijtje hebt. Nadat Van Zanten onze verklaringen had opgetekend... het liep inmiddels naar vijf uur... heb ik iedereen uitgenodigd voor een gezamenlijk ontbijt. De dag begon met een staalblauwe hemel, dus ik dacht dat het aangeslagen gezelschap de stad wel in het zonlicht wilde zien baden... na alle regen van de dag tevoren. Ik lunch wel vaker met cliënten op de bovenste verdieping van het Okura... ook een keer met jou, weet je nog, de zaak rond dat escortding... maar een *ontbijt*, en dat met zoveel mensen... ik waagde het erop. De enige die niet meeging, was Mink Biloen... althans, hij zou zich later bij ons voegen in het Okura. Hij had zogenaamd een of ander klusje op te knappen ergens. Beroepshalve, nam ik maar aan.’

‘Ja, een onderhoudsmonteur noemen ze zo iemand. Laat me niet lachen. Groot onderhoud, zeg dat wel. Hoe was het ontbijt? Begrafenisstemming?’